KIVAKO-hanke kielivarantoa vahvistamassa

15.11.2018

Englanninkielen hallinta on jo käytännössä kansalaistaito suomalaisessa yhteiskunnassa. Englannin lisäksi globalisoituvan maailman tietointensiivissä työtehtävissä tarvitaan muidenkin vieraiden kielten osaajia ja kulttuurien tuntijoita. Nyt tilanne on kuitenkin tämä: Valtakuntaan on kehittynyt vuosien mittaan kielivarantovaje.

Euroopalle ominaista on kielten monipuolisuus, johon lasketaan eri alueilla puhutut kielet sekä maahanmuuttajien mukaan tuomat kielet. Nykyisin (Euroopan) suuria kieliä kuten espanjaa, saksaa, ranskaa ja venäjää nimitetään Suomessa ”harvinaisiksi kieliksi”. Ja edellä mainittuja kieliä vielä harvinaisempia ovat Euroopan ulkopuoliset kielet kuten japani ja kiina! Harvoin opiskellut kielet lienee oikeampi ilmaisu.

Kielivalinnat kaventuneet perusasteella ja lukioissa

Vuosien varrella perusasteella ja lukioissa opiskelevien kielivalinnat ovat kaventuneet. Kieliryhmiä ei aina käynnistetä vähäisten osallistujamäärien takia. Useissa korkeakouluissa puolestaan kielitarjontaa on supistettu viime vuosien mittavien säästötoimenpiteiden takia.

Suomen kielivarannon radikaali kaventuminen on todettu jo vuosia sitten. Aiheesta on otsikoitu tiedotusvälineissä mm. seuraavasti:

Suomalaisten kielitaito rapistuu huolestuttavasti (YLE 2008)
Huoli suomalaisten kielitaidosta: ”Hälyttävää” (Uusi Suomi 2012)
Suomalaisten kielitaito rapistuu (Talouselämä 2016)
Suomalaisten kielitaito kaipaa uutta loikkaa – valtaosa nuorista oppii koulussa vain kehnon ruotsin ja kohtalaisen englannin (Helsingin sanomat 2017)
Kielitaito rapistuu ja kapeutuu – vientiyrityksen päällikön neuvo nuorille: “Lukekaa niitä kieliä!” (YLE 2018)
Tehdään kielitaidosta Suomelle vetovoimatekijä ja kilpailuetu(Elinkeinoelämän keskusliitto 2017)

Kielivarantovaje korkea-asteella

Vuonna 2017 Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) asetti selvityshankkeen Suomen kielivarannon tilasta ja kehittämistarpeista. Selvitystyöryhmä esitti lukuisia parannuksia eri koulutusasteille. Eniten mediassa uutisoituja parannusehdotuksia lienevät A1- ja A2- kielien alkamisen varhentaminen perusasteella sekä suullisen kielitaidon testaaminen ylioppilaskirjoituksissa.

Korkeakouluille OKM:n asettama työryhmä ehdotti mm. kielten ylioppilaskokeiden huomioimista opiskelijavalinnoissa, ja että yliopistotutkinnon suorittaminen edellyttäisi vähintään kahden vieraan kielen osaamista. Myös Aasian ja Afrikan kielten opetusta tulisi järjestää.

Korkeakoulut hakevat nyt kielivarantovajeeseen ratkaisuja Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman KIVAKO-hankkeen avulla. KIVAKO on lyhenne nimestä kielivarannon vahvistaminen korkeakouluissa. Syksyllä 2018 käynnistyneessä kolmivuotisessa hankkeessa on mukana 17 ammattikorkeakoulua sekä kahdeksan yliopistoa. Hanketta koordinoi Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.

KIVAKOssa kehitetään Suomessa harvemmin opiskeltujen vieraiden kielten virtuaalista, valtakunnallista opintopolkutarjontaa A1-osaamistasolta C1-tasolle. Kohdekielet ovat espanja, ranska, saksa, venäjä sekä korea, japani, kiina ja portugali, italia, viro sekä viittomakieli. Kielitiimien lisäksi hankkeessa on tandem-ryhmä, joka kehittää edistyneille kielenosaajille tandempedagogisia ratkaisuja. Niissä painottuvat kielen lisäksi sekä kulttuurienvälinen oppiminen että työelämätaidot. Hankkeessa kehitetään myös itsearviointityökalu, jonka avulla opiskelija valitsee itselleen sopivan oppimispolun. Oppimispoluilla hyödynnetään kansainvälisten opiskelijoiden kielitaitoa ja kulttuurintuntemusta.

Hanke on vasta alkumetreillään, ja edessä on mittava urakka. Korkeakoulurajat ylittävien kehittäjäverkostojen työ on alkanut positiivisessa hengessä. Korkeakoulujen kielitarjonnan laajenemisen lisäksi hanke mitä todennäköisimmin vahvistaa kielten opettajien digipedagogisia taitoja ja vertaisoppimista, laajentaa heidän verkostojaan ja päivittää asiantuntemustaan.

Hankkeen www-sivu: http://www.kivako.fi/Hankkeen kesto: 2018–2020
Rahoittaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lähteet:

Baïdak, N., Balcon, M-P & Moteijunaite, A. 2017. Eurydice Brief. Key Data on on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition. [Verkkojulkaisu]. Eurydice. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/eurydice-briefkey-data-teaching-languages-school-europe_en

Huoli suomalaisten kielitaidosta: ”Hälyttävää”. 2012. [Verkkoartikkeli]. Uusi Suomi 12.3.2012. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://www.uusisuomi.fi/kotimaa/120844-huoli-suomalaisten-kielitaidosta-%E2%80%9Dhalyttavaa%E2%80%9D

Kielitaito rapistuu ja kapeutuu – vientiyrityksen päällikön neuvo nuorille: “Lukekaa niitä kieliä!”. [Verkkoartikkeli]. Yle 21.3.2018. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://yle.fi/uutiset/3-10124510

Pyykkö, R. 2017. Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. [Verkkojulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana:

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160374/okm51.pdf

Suomalaisten kielitaito rapistuu. 2016. [Verkkoartikkeli]. Talouselämä 23.2.2016. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://www.talouselama.fi/uutiset/kommentti-suomalaisten-kielitaito-rapistuu/9da3e681-bacc-346b-accb-c2f689af209e 23.2.2016

Suomalaisten kielitaito kaipaa uutta loikkaa – valtaosa nuorista oppii koulussa vain kehnon ruotsin ja kohtalaisen englannin. [Verkkoartikkeli]. Helsingin sanomat 19.2.2017. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005093871.html

Suomalaisten kielitaito rapistuu huolestuttavasti. 2008. [Verkkoartikkeli]. Yle 4.2.2008. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://yle.fi/uutiset/3-5821239

Tehdään kielitaidosta Suomelle vetovoimatekijä ja kilpailuetu. 2017. [Verkkoartikkeli]. Elinkeinoelämän keskusliitto 13.12. 2017. [Viitattu 12.11.2018]. Saatavana: https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/2017/12/13/ek-tehdaan-kielitaidosta-suomelle-vetovoimatekija-ja-kilpailuetu/

Heli Simon, SeAMK kielipalvelu